Економічна інтеграція АСЕАН

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Від спільноти безпеки до економічного проєкту

АСЕАН заснували 8 серпня 1967 року в Бангкоку Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур і Таїланд. Між 1984 і 1999 роками до організації приєдналися Бруней, В'єтнам, Лаос, М'янма й Камбоджа, а 26 жовтня 2025 року одинадцятим членом став Тимор-Лешті.[1] Політичну історію організації та роль Сінгапуру в ній розглянуто в розділі F.IV. Цей розділ дивиться на АСЕАН очима компаній, які працюють із Сінгапуру як із бази. Для них важливо, наскільки організація створила єдиний регіональний ринок, який можна обслуговувати з одного офісу.

Економічний порядок денний започаткували в Сінгапурі: саме тут 28 січня 1992 року підписали угоду про Зону вільної торгівлі АСЕАН. Зона запрацювала 1 січня 1993 року на основі схеми загального ефективного преференційного тарифу (Common

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Effective Preferential Tariff), яка знизила внутрішньорегіональні мита до рівня від нуля до п'яти відсотків. Перші члени мали вийти на нульові мита практично для всіх товарів до 2010 року, а Камбоджа, Лаос, М'янма та В'єтнам отримали час до 2015 року.[2] Угода АСЕАН про торгівлю товарами (ATIGA) 2009 року звела тарифні зобов'язання, правила походження та положення про митницю і спрощення процедур торгівлі в єдиний документ.[3]

Економічна спільнота АСЕАН

План створення Економічної спільноти АСЕАН ухвалили на саміті в Сінгапурі 20 листопада 2007 року. Лідери перенесли цільову дату з 2020 року на ранішу, і 31 грудня 2015 року Спільноту було започатковано.[4] Її заявленою метою був єдиний ринок і виробнича база з вільним рухом товарів, послуг, інвестицій, капіталу та кваліфікованої робочої сили. У травні 2025 року держави-члени ухвалили Бачення Спільноти АСЕАН 2045 та Стратегічний план Економічної спільноти на 2026–2030 роки, які зберігають єдиний ринок як мету.[5]

Вислів «єдиний ринок» не варто розуміти в європейському сенсі. АСЕАН не має спільного зовнішнього тарифу, суду з повноваженнями примушувати членів дотримуватися правил, ані наднаціонального органу, порівнянного з Європейською комісією. Рішення ухвалюють консенсусом і впроваджують через національне право. Найдалі інтеграція просунулася в торгівлі товарами, де мита здебільшого зникли. Повільніше вона йде у сферах послуг, інвестицій та переміщення людей, де національні обмеження й далі залишаються правилом.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Товари, послуги та люди

Для товарів вирішальним інструментом є правило походження. Продукт отримує преференційну ставку, якщо регіональна складова становить щонайменше 40 % його вартості на умовах FOB, причому складова з кількох держав-членів підсумовується.[6] Єдине вікно АСЕАН (ASEAN Single Window) дає змогу подати митні дані один раз, після чого органи держав-членів обмінюються ними. Для регіональної штаб-квартири, яка керує ланцюгами постачання в кількох країнах, ці інструменти важать більше за будь-які декларації про наміри: від них залежить вартість переміщення компонентів і готової продукції в межах регіону.

Послуги лібералізували на підставі Рамкової угоди АСЕАН про послуги, ухваленої в Бангкоку в грудні 1995 року. Відповідно до неї держави-члени домовлялися про послідовні пакети зобов'язань.[7] Домовленості про взаємне визнання охоплюють вісім професій — від інженерів і бухгалтерів до медсестер і фахівців з туризму. Практичний ефект від них обмежений, бо національні вимоги до ліцензування, мовні іспити та режими дозволів на роботу й далі діють. Сінгапурському інженерові, який хоче працювати в Індонезії, досі потрібен індонезійський дозвіл. Банкові з сінгапурською ліцензією досі потрібна окрема ліцензія в кожній країні, як показують регіональні стратегії сінгапурських банків.

Межі інтеграції

Економічна вага регіону істотно зросла. 2023 року населення АСЕАН становило близько 683 млн осіб, а номінальний обсяг виробництва на 2026 рік оцінюють приблизно в 4,5 трлн доларів США.[8] Рада економічного розвитку (EDB) очікує, що до 2030 року регіон стане четвертою економікою світу.[9] Проте торгівля між

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

членами залишається скромною порівняно з їхньою торгівлею з рештою світу. Внутрішньорегіональну торгівлю оцінюють приблизно в п'яту частину загальної торгівлі членів, тоді як близько чотирьох п'ятих припадає на країни поза АСЕАН.[10]

Ця цифра пояснює, чому регіональні штаб-квартири в Сінгапурі зазвичай керують двома потоками одночасно. Один потік проходить усередині регіону — між заводами, складами й ринками в різних державах-членах. Інший пов'язує регіон з рештою світу, насамперед із Китаєм, США, Японією та Європою. Тому зовнішні угоди АСЕАН важать не менше за внутрішні. Регіональне всеосяжне економічне партнерство (RCEP), підписане 15 листопада 2020 року і чинне для Сінгапуру з 1 січня 2022 року, поєднує держави АСЕАН із Китаєм, Японією, Південною Кореєю, Австралією та Новою Зеландією.[11] Розділ F.IV описує цю угоду й Транстихоокеанське партнерство в контексті торговельної дипломатії Сінгапуру.

Інвестиційні потоки в регіон

У 2020-ті роки прямі іноземні інвестиції в Південно-Східну Азію досягли небачених рівнів. Звіт про інвестиції в АСЕАН (ASEAN Investment Report), опублікований у жовтні 2024 року, оцінив приплив за 2023 рік у рекордні 230 млрд доларів США. Видання жовтня 2025 року повідомило, що приплив за 2024 рік зріс на 8 % до 226 млрд доларів США. Зростання на 8 % до цього рівня означає, що цифру за 2023 рік переглянули в бік зменшення приблизно до 210 млрд доларів США.[12] Розбіжність між двома звітами нагадує про загальну обережність. Інвестиційну статистику регіону часто переглядають, а значна частка зафіксованих потоків проходить через Сінгапур на шляху до інших держав-членів. Сінгапур фігурує в цій статистиці і як

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

країна призначення, і як джерело. Упродовж останнього десятиліття Сінгапур незмінно був найбільшим іноземним інвестором Індонезії. Почасти це відображає інвестиції груп із третіх країн через їхні сінгапурські холдингові компанії.[13] Те саме стосується Малайзії, де Сінгапур є одним із головних джерел інвестицій у регіон Іскандар у штаті Джохор.[14] Відносини з двома сусідами розглянуто в розділі I.IV.

Платежі та цифрова взаємодія

Регіональному ринку потрібні й регіональні платіжні системи. 29 квітня 2021 року Управління грошово-кредитного регулювання Сінгапуру (MAS) і Банк Таїланду поєднали сінгапурську систему PayNow із таїландською PromptPay. Обидва центральні банки назвали це першим у світі зв'язком такого роду: клієнти можуть надсилати до S$ 1000 або 25 000 батів на день, знаючи лише номер мобільного телефону одержувача.[15] Згодом з'явилися подібні зв'язки з іншими державами-членами. Для регіонального бізнесу вони здешевлюють дрібні транскордонні платежі постачальникам, працівникам і клієнтам. Водночас вони поширюють на регіон платіжну інфраструктуру, за якою наглядають сінгапурські регулятори.

Ще одна сфера інтеграції — цифрова економіка. Рада економічного розвитку оцінює потенційну вартість цифрової економіки регіону у 2,7 трлн сінгапурських доларів до 2030 року і налічує понад 400 млн користувачів інтернету.[16] АСЕАН провела переговори щодо Рамкової угоди про цифрову економіку (Digital Economy Framework Agreement), яка має гармонізувати правила електронної комерції, транскордонної передачі даних і цифрових платежів.[17] Сінгапурські компанії опинилися серед головних вигодонабувачів цього зростання. Grab, заснована в

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

червні 2012 року в Куала-Лумпурі під назвою MyTeksi, нині має штаб-квартиру в Сінгапурі і працює у восьми країнах Південно-Східної Азії.[18] Sea Limited, заснована в Сінгапурі 2009 року як Garena, керує Shopee — за її словами, найбільшою платформою електронної комерції в Південно-Східній Азії та на Тайвані.[19]

Примітки

1. Wikipedia, "ASEAN" (дата звернення: листопад 2026 р.): Декларацію АСЕАН підписали 8 серпня 1967 року в палаці Саранром у Бангкоку Індонезія, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур і Таїланд; приєднання Брунею (7 січня 1984 р.), В'єтнаму (28 липня 1995 р.), Лаосу та М'янми (23 липня 1997 р.), Камбоджі (30 квітня 1999 р.) і Тимору-Лешті (26 жовтня 2025 р.). ↩

2. Wikipedia, "ASEAN Free Trade Area" (дата звернення: листопад 2026 р.): схема загального ефективного преференційного тарифу 1992 року, що знизила мита всередині АСЕАН до 0–5 %; "zero tariff rates on virtually all imports by 2010 for the original signatories", а для Камбоджі, Лаосу, М'янми та В'єтнаму — до 2015 року; Wikipedia, "ASEAN" (дата звернення: листопад 2026 р.): угоду про AFTA підписано в Сінгапурі 28 січня 1992 року, зона вільної торгівлі діє з 1 січня 1993 року. ↩

3. ASEAN Trade in Goods Agreement, підписана в Ча-Амі (Таїланд) 26 лютого 2009 року, набула чинності 17 травня 2010 року. ↩

4. Wikipedia, "ASEAN" (дата звернення: листопад 2026 р.): план AEC ухвалено 20 листопада 2007 року на 13-му саміті АСЕАН у Сінгапурі; створення спільноти прискорено до 31 грудня 2015 року; Wikipedia, "ASEAN Economic Community" (дата звернення: листопад 2026 р.): поступ відстежують за

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

допомогою AEC Scorecard, створеної за зразком EU Internal Market Scorecard. ↩

5. Wikipedia, “ASEAN” (дата звернення: листопад 2026 р.): у травні 2025 року АСЕАН ухвалила Community Vision 2045 і AEC Strategic Plan на 2026–2030 роки, “maintaining a single market as a goal”. ↩

6. Wikipedia, “ASEAN Free Trade Area” (дата звернення: листопад 2026 р.): товари повинні мати щонайменше 40 % складової АСЕАН, виміряної щодо вартості FOB, з кумуляцією між членами; експортерам потрібен сертифікат «Form D»; Єдине вікно АСЕАН має дати трейдерам змогу один раз подавати інформацію в електронному вигляді для обміну між митними органами. ↩

7. Wikipedia, “ASEAN” (дата звернення: листопад 2026 р.): Рамкову угоду АСЕАН про послуги ухвалено на саміті в Бангкоку в грудні 1995 року, після чого були послідовні пакети зобов’язань; угоди про взаємне визнання для восьми професій (лікарі, стоматологи, медсестри, архітектори, інженери, бухгалтери, геодезисти та фахівці з туризму), за якими представники цих професій мали б змогу вільно працювати в будь-якій державі АСЕАН з 31 грудня 2015 року. ↩

8. Wikipedia, “ASEAN” (дата звернення: листопад 2026 р.), інфобокс: населення 683 290 000 осіб (оцінка 2023 року); номінальний ВВП 4,51 трлн доларів США (оцінка 2026 року). ↩

9. Singapore Economic Development Board, “A SEA of Opportunities: Understanding Southeast Asia” (edb.gov.sg, останнє оновлення 6 листопада 2026 р.): Південно-Східна Азія “set to become the world's 4th largest economy by 2030”; Сінгапур названо “gateway into SEA”. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

10. Wikipedia, “ASEAN” (дата звернення: листопад 2026 р.): “Member states currently trade more with other countries (80%) than among themselves (20%)”. ↩

11. Wikipedia, “Regional Comprehensive Economic Partnership” (дата звернення: листопад 2026 р.): підписано 15 листопада 2020 року на віртуальному саміті АСЕАН; чинне з 1 січня 2022 року; Сінгапур ратифікував 9 квітня 2021 року; на членів припадає близько 30 % населення світу (2,2 млрд осіб) і близько 30 % світового ВВП. ↩

12. UNCTAD, “ASEAN Investment Report 2024: ASEAN Economic Community 2025 and Foreign Direct Investment”, сторінка публікації від 9 жовтня 2024 р. (unctad.org, дата звернення: листопад 2026 р.): “FDI inflows to ASEAN reached a record $230 billion in 2023”; UNCTAD, “ASEAN Investment Report 2025: Foreign direct investment and supply chain development”, сторінка публікації від 25 жовтня 2025 р. (unctad.org, дата звернення: листопад 2026 р.): приплив ПІІ “rose by 8 per cent to $226 billion”. Сторінка публікації не називає року. Кожне видання звітує про попередній рік, як видання 2024 року — про 2023 рік, тож цифра стосується 2024 року. Переглянуту цифру за 2023 рік розрахував автор. ↩

13. Wikipedia, “Indonesia–Singapore relations” (дата звернення: листопад 2026 р.): “In the past decade, Singapore has consistently been Indonesia's top foreign investor.” ↩

14. Wikipedia, “Malaysia–Singapore relations” (дата звернення: листопад 2026 р.): “Singapore is consistently one of the top sources of foreign direct investments into Iskandar Malaysia”; лінія Johor Bahru–Singapore Rapid Transit System Link “scheduled to open in 2026”. ↩

15. Monetary Authority of Singapore, “Singapore and Thailand Launch World's First Linkage of Real-time Payment Systems”, медіареліз, 29 квітня 2021 р. (mas.gov.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): зв’язок PayNow

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

і PromptPay; ліміт переказу S$ 1000 або 25 000 THB на день; перекази за номером мобільного телефону протягом кількох хвилин; описано як “The first of its kind globally” і як частину платіжної взаємодії АСЕАН. ↩

16. Singapore Economic Development Board, “Scale across Southeast Asia”, op. cit.: “over 400 million internet users”; потенційна вартість цифрової економіки “S$2.7 trillion” до 2030 року. ↩

17. ASEAN Digital Economy Framework Agreement: переговори розпочато у вересні 2023 року. ↩

18. Wikipedia, “Grab Holdings” (дата звернення: листопад 2026 р.): заснована в червні 2012 року як MyTeksi в Куала-Лумпурі; штаб-квартира за адресою 3 Media Close, one-north, Сінгапур; діяльність у Сінгапурі, Малайзії, Камбоджі, Індонезії, М’янмі, на Філіппінах, у Таїланді та В’єтнамі; лістинг на Nasdaq у грудні 2021 року через злиття з Altimeter Growth Corp. ↩

19. Wikipedia, “Sea Limited” (дата звернення: листопад 2026 р.): заснована 2009 року як Garena в Сінгапурі, 2017 року перейменована на Sea Ltd; того ж року лістинг на Нью-Йоркській фондовій біржі; Shopee описано як “the largest e-commerce platform in Southeast Asia and Taiwan”, що обслуговує Сінгапур, Малайзію, Таїланд, Філіппіни, В’єтнам та Індонезію. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.